

بررسی عوامل موثر بر سرمایه گذاری خارجی

نازنین یوسفیان^۱ و علی کرامت زاده^۲

^۱ - دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان

^۲ - عضو هیئت علمی گروه اقتصاد کشاورزی دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان

Nazanin_yousefian.il12@yahoo.com

چکیده

سرمایه موتور محرکه رشد و توسعه اقتصادی است و با جذب سرمایه منابع مالی مورد نیاز طرح های اقتصادی تامین می شود، در نتیجه کشورها برای جذب سرمایه به رقابت می پردازند. در همین راستا در مطالعه حاضر با استفاده از داده های سری زمانی سالانه ایران طی دوره ۱۳۵۹-۱۳۸۷ با بهره گیری از تکنیک های اقتصادسنجی و فرم های مختلف تابعی (خطی، لگاریتمی، نیمه لگاریتمی) به بررسی عوامل موثر بر جذب سرمایه های خارجی پرداخته می شود. از بین مدل های مختلف مذکور، فرم تابعی نیمه لگاریتمی براساس ضریب همبستگی، آزمون معنی داری، مطابقت علامت ها با واقعیت و آزمون JA انتخاب گردید. نتایج این مطالعه نشان می دهد که با افزایش تولید ناخالص داخلی و صادرات و کاهش نرخ تورم سرمایه گذاری خارجی افزایش می یابد. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات این مطالعه از بسته نرم افزاری Eviews7 استفاده گردیده است.

کلمات کلیدی: سرمایه گذاری خارجی، نرخ تورم، تولید ناخالص داخلی، صادرات.

مقدمه:

سرمایه یکی از عوامل مهم رشد اقتصادی و یکی از اجزای مهم هزینه ملی است. همچنین نظریه رشد کالدور و مدل رشد نئو کلاسیکی سولر تکنولوژی را به عنوان عامل موثر بر رشد اقتصادی بیان کردند، بنابراین کشورهای مختلف برای ارتقای رشد اقتصادی به این عامل نیازمند هستند (اسدی، ۱۳۸۳).

کشورهای در حال توسعه از جمله ایران برای رشد اقتصادی نیاز به انباشت سرمایه و تکنولوژی دارند. از آنجا که منبع انباشت سرمایه، سرمایه گذاری است، بنابراین برای انجام سرمایه گذاری می باید یا پس انداز لازم در سیستم مالی وجود داشته باشد و یا دولت بتواند با استفاده از هزینه های عمرانی سرمایه گذاری لازم را انجام دهد، ولی مشکل موجود در کشورهای در حال توسعه این است که در این کشورها به دلیل ناکارایی بخش دولتی بیشتر درآمدها صرف هزینه های جاری می شود و منابع برای هزینه های عمرانی کافی نیست. افزون بر این، در این کشورها با پایین بودن پس انداز و پایین بودن کارایی سرمایه گذاری به دلیل عقب ماندگی تکنولوژیکی (عقب ماندگی تکنولوژی سبب می شود که از سرمایه موجود به طور کارا استفاده نشود) منابع برای سرمایه گذاری کافی نمی باشند.

یکی از منابعی که می تواند کمبود انباشت سرمایه را جبران کند، استفاده از سرمایه گذاری خارجی است. از بین انواع مختلف سرمایه گذاری، سرمایه گذاری مستقیم خارجی به دلیل مزیت هایی مانند انتقال تکنولوژی، ارتباط با بازارهای بین المللی، انتقال مهارت های مدیریتی و غیره منبعی مناسب تر برای انباشت سرمایه و به دنبال آن ارتقای رشد اقتصادی است. (مهدوی، جهان گرد و ختائی، ۱۳۸۹)

بی شک بدون رشد متناسب سرمایه گذاری، تولید و اشتغال در کشور نمی تواند به صورت پایداری رشد کند. محدودیت منابع و مسئله کمیابی یکی از عمده ترین مسائلی است که بیشتر کشورها به خصوص کشورهای در حال توسعه با آن دست به گریبان هستند و اتخاذ تصمیم در مورد نحوه تخصیص منابع کمیاب بین کالاهای مصرفی و سرمایه ای از جمله مهم ترین تصمیم گیری هاست که اثر مستقیمی بر رشد و توسعه اقتصادی کشور دارد. به هر حال تصمیم برای سرمایه گذاری در یک نظام اقتصادی، موضوعی پیچیده است و مطالعات نظری و آماری نیز پیچیدگی آن را تایید می کنند (حسن زیبایی، ۱۳۸۹).

با توجه به مطالب ذکر شده برای تعیین و اجرای سیاست های موفق در مورد سرمایه گذاری مستقیم خارجی تعیین نوع ارتباط آن با متغیرهای کلان اقتصادی ضروری به نظر می رسد، که در این مطالعه به بررسی ارتباط آن با صادرات، تولید ناخالص داخلی و نرخ تورم پرداخته شده است.

پیشینه تحقیق:

مطالعاتی که در زمینه عوامل موثر بر سرمایه گذاری انجام شده اند به شرح زیر می باشند:

چاودری و ماوروتاس^۱ (۲۰۰۳) در مطالعه خود به بررسی رابطه علی بین متغیرهای سرمایه گذاری مستقیم خارجی و تولید ناخالص داخلی برای کشورهای مالزی و تایلند طی دوره ی ۱۹۶۹-۲۰۰۰ پرداخته اند. نتایج مطالعه نشان می دهد که رابطه علی دو طرفه بین FDI و GDP در این کشورها برقرار می باشد.

رند و هانسن^۲ (۲۰۰۴) در مطالعه خود به بررسی رابطه علی بین متغیرهای FDI و GDP در ۳۱ کشور در حال توسعه طی سال های ۱۹۷۰-۲۰۰۰ پرداخته اند. نتایج مطالعه بیانگر این است که بین متغیرهای نسبت سرمایه گذاری مستقیم خارجی به تولید ناخالص داخلی و تولید ناخالص داخلی رابطه علی دو طرفه برقرار می باشد.

هیسانو و هیسانو^۳ (۲۰۰۶)، در مطالعه خود به بررسی رابطه علی بین متغیرهای FDI و GDP برای هشت کشور طی دوره زمانی ۱۹۸۶-۲۰۰۴ هم به صورت سری زمانی برای هر کشور و هم به صورت داده‌های ترکیبی برای کل کشورها پرداخته اند. نتایج مطالعه بیانگر این است که در مورد آزمون علیت بر اساس سری زمانی هر کشور، بطور قطع نمی توان نتیجه گیری کلی را برای تمام کشورها بیان کرد، زیرا علیت در کشورهای مختلف نتایج متفاوتی را نتیجه می دهد. همچنین در بررسی علیت بر اساس داده‌های ترکیبی، علیت یکطرفه مستقیمی از FDI به GDP و علیت یکطرفه غیرمستقیم از FDI به صادرات برقرار می باشد.

پاپ سیلاگی^۴ (۲۰۰۶) در مطالعه خود به بررسی رابطه علی بین متغیرهای صادرات و تولید ناخالص داخلی در کشور رومانی طی سال های ۱۹۹۸-۲۰۰۴ پرداخته است. نتایج مطالعه بیانگر این است که هیچ گونه رابطه علی بین این متغیرها برقرار نمی باشد.

آزمن ساینو همکارانش^۵ (۲۰۱۰) در تحقیقی به بررسی تاثیر بازار مالی در رابطه بین سرمایه گذاری خارجی و رشد اقتصادی پرداختند. در این تحقیق با استفاده از داده های ۹۰ کشور در دوره زمانی ۱۹۷۵-۲۰۰۵ و روش

1 Chowdhury and Mavrotas

2 Hansen

3 Frank Hisao and Hisao

4 Pop silaghi

5 Azmansaini et al

برآورد آستانه به این نتیجه رسیدند زمانی که ت.سعه بازار مالی از حد معینی افزایش یابد، تاثیر سرمایه گذاری مستقیم خارجی بر رشد اقتصادی مثبت خواهد بود.

مهدوی (۱۳۸۳) در مطالعه خود به تحلیلی بر نقش سرمایه گذاری خارجی در رشد اقتصادی ۶ کشور منتخب جهان طی سال های ۱۹۷۵-۲۰۰۰ پرداخته است. نتایج مطالعه بیانگر این است که سرمایه گذاری مستقیم خارجی نقش مؤثری بر رشد اقتصادی این قبیل کشورها داشته است.

داوودی و شاهمرادی (۱۳۸۳) در مطالعه ای با عنوان بازشناسی عوامل موثر بر جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی در اقتصاد ایران و ۴۶ کشور جهان در چهارچوب یک الگوی تلفیقی به بررسی عوامل موثر بر جذب سرمایه گذاری خارجی در ۴۷ کشور جهان در دوره ۱۹۹۰-۲۰۰۲ پرداختند. آنها در این تحقیق با استفاده از روش پانل دیتا به این نتیجه رسیدند که توجه به زیرساخت های قانونی، تشویق و تقویت سرمایه گذاری داخلی بخش خصوصی، توجه به کارایی و بهره وری سرمایه گذاری های انجام شده در زیر ساخت ها و تحقیق و توسعه، بهره وری و سطح مهارت نیروی کارا و اقداماتی برای افزایش ثبات سیاسی کشور شاید بتواند به جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی در کشور ایران منجر شود.

هادی زنوز و کمالی دهکردی (۱۳۸۸) در مطالعه ای به بررسی اثر سرمایه گذاری مستقیم خارجی بر رشد اقتصادی کشور های منتخب در دوره زمانی ۱۹۹۸-۲۰۰۴ پرداختند و نتایج این مطالعه نشان می دهد که سرمایه گذاری خارجی، رشد اقتصادی کشور میزبان را تقویت می کند و درجه توسعه کشور میزبان بر میزان جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی موثر است و تفاوت معنی داری بین تعیین کننده های رشد اقتصادی در کشورهای نفت خیز با کشورهای دیگر وجود دارد.

کازرونی و طاهری (۱۳۸۹) در مطالعه ای به بررسی رابطه علی بین سرمایه گذاری مستقیم خارجی، صادرات و تولید ناخالص داخلی در کشورهای منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا طی سال های ۱۹۹۵-۲۰۰۵ پرداخته و نتایج مطالعه بیانگر این است که هیچ گونه رابطه علی از سوی متغیر صادرات به تولید ناخالص داخلی برقرار نبوده و صرفاً رابطه علی از سوی تولید ناخالص داخلی به صادرات می باشد.

فرزین و همکاران (۱۳۹۱) در مقاله ای در راستای شناسایی اثر سرمایه گذاری مستقیم خارجی بر رشد اقتصادی از روش تلفیق روش های سیستم دینامیک و اقتصاد سنجی استفاده نموده و به بررسی عوامل اقتصادی موثر بر جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی و اثرگذاری این عامل بر رشد اقتصادی براساس داده های سری زمانی سالانه ایران در سال ۱۳۸۶ پرداخته است، در پایان الگویی طراحی و شبیه سازی گردیده که عوامل مرتبط و اثرگذار بر رشد

اقتصادی را با رویکرد ویژه بر سرمایه گذاری مستقیم خارجی با توجه به عوامل موثر بر آن، نرخ ارز و سرمایه گذاری داخلی شناسایی و شبیه سازی می نماید.

روند سرمایه گذاری خارجی در اقتصاد ایران:

به طور کلی سرمایه گذاری خارجی از اواسط قرن سیزدهم و اوایل قرن چهاردهم میلادی بیشتر توسط روس ها و انگلیس ها در امر تجارت، صنعت و بانکداری آغاز شد. با ملی شدن صنعت نفت در سال ۱۳۳۰ و ملی شدن سرمایه های خارجی، سرمایه گذاران خارجی از بیم ملی شدن و نبود ثبات قانونی تا سال ۱۳۳۴ در ثبت شرکت های خود هراس داشتند، بنابراین به منظور جلب حضور سرمایه های خارجی، با توجه به رکود ثبت شرکت های خارجی، قانون جلب و سرمایه های خارجی در اواخر سال ۱۳۳۴ به تصویب رسید و آیین نامه اجرایی آن در سال ۱۳۳۵ به تصویب مجلس درآمد. با وجود قانون مزبور اختیاری در نظر گرفته شد، بدین معنا که سهامداران خارجی شرکت های ایرانی تحت سایر قوانین و مقررات کشوری می توانستند مانند گذشته به فعالیت های خود ادامه دهند و به این ترتیب با تصویب قانون جلب و حمایت سرمایه های خارجی، نوعی خاص از سرمایه گذاری در ایران تصویب شد. فعالیت شرکت های چند ملیتی در سال ۱۳۳۶ در ایران آغاز شد و در آن سال دو شرکت با مشارکت سهامداران آمریکایی و فرانسوی تحت حمایت دولت قرار گرفتند. برنامه ی عمرانی چهارم با هدف تسریع رشد اقتصادی افزایش درآمد ملی از طریق افزایش قدرت تولید با اتکای بیشتر به توسعه صنعتی و بالا بردن بازده سرمایه، استفاده از روش هایی با فناوری پیشرفته در تمامی فعالیت ها، توزیع عادلانه تر درآمد، کاهش نیازمندی ها به خارج و تنوع بخشیدن به کالاهای صادراتی کشور به اجرا درآمد. تا سال ۱۳۵۳ در مجموع ۱۶۳ شرکت چند ملیتی در بخش صنعت ایران فعال بودند. اهداف عمرانی برنامه پنجم که طی سال های ۱۳۵۲-۱۳۵۶ به اجرا درآمد، در همان جهت برنامه عمرانی چهارم بوده است. این برنامه نیز با تاکید بر بخش صنعت سعی در صنعتی شدن کشور داشت و اعتبار قابل ملاحظه ای نیز صرف شبکه ی زیر بنایی اقتصادی کشور کرد. سال های اجرایی این برنامه با افزایش درآمد نفتی همراه بود و این افزایش درآمد باعث شد زمینه ی مناسبی برای ورود سرمایه گذاری های خارجی فراهم آید و سرمایه های خارجی به سرعت وارد کشور شوند.

دوره ۱۳۵۷-۷۲: این دوره مصادف با پیروزی انقلاب اسلامی و تصویب اصل ۸۵ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است. به موجب این اصل سرمایه گذاری خارجی در صنایع راهبردی از جمله نفت ممنوع است. این مهم، به همراه کاهش درجه ی امنیت اقتصادی به دلیل شرایط جنگی در کشور و سلب مالکیت از شرکت های خارجی، وجود برخی موانع قانونی برای فعالیت سرمایه گذاری خارجی، نبود اتخاذ سیاست های اجرایی مناسب و برنامه ای مدون موجب گردید تا ورود سرمایه گذاری مستقیم خارجی به شدت کاهش یابد. بطوریکه حجم سرمایه

وارد به کشور از ۶۲۳۵ میلیون ریال در سال ۱۳۵۷ به ۴۰۰ میلیون ریال در سال ۱۳۵۸ و در سال بعد این رقم به صفر کاهش یافت. صرف نظر از ۱۲ میلیارد ریال سرمایه که از طرف کشور ژاپن در سال ۱۳۶۰ به ایران وارد شده، مجموع سرمایه وارد شده در دوره ۱۳۵۷-۷۲ بالغ بر ۱۵٫۸ میلیون ریال است.

دوره زمانی ۱۳۷۳-۱۳۷۷: شروع این دوره، نقطه عطف سرمایه گذاری مستقیم خارجی بعد از انقلاب اسلامی ایران است. نیاز به سرمایه برای بازسازی مناطق آسیب دیده ناشی از جنگ، منع استقراض از خارج و کمبود پس انداز برای سرمایه گذاری موجب گردید که در اوایل ۱۳۷۰ دولت ایران به دنبال راهکارهای مناسب جهت جذب سرمایه گذاری خارجی باشد. در این راستا دولت علاوه بر تصویب قوانین در سال ۱۳۷۲، تلاش های فراوان دیگری را برای جذب سرمایه گذاری خارجی به انجام رساند، تلاش هایی نظیر، تجدیدنظر در نرخ ارز و برقراری نرخ ارز شناور، تجدید نظر در سیاست های قیمت گذاری کالاهای صنعتی و آزادسازی قیمت، خصوصی سازی صنایع دولتی، ایجاد مناطق آزاد و تشویق سرمایه گذاری خارجی. در نتیجه این اقدامات پس از ۱۳ سال، اولین مورد سرمایه گذاری خارجی در سال ۱۳۷۳ انجام گرفت و در مجموع نیز سرمایه وارد طی این دوره ۸۲٫۸ میلیارد دلار بوده است. لازم است ذکر شود این سیاست ها با موفقیت کامل همراه نشده، که در نتیجه بعدها ما شاهد بازگشت به سیستم ارزی کنترل شده، فروکش کردن جنبش خصوصی سازی و کنترل مجدد قیمت ها بوده ایم.

دوره زمانی ۱۳۷۸-۱۳۸۷: طی برنامه ی سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، موضوع سرمایه گذاری خارجی و تسهیل شرایط انجام آن همچنان مورد توجه سیاست گذاران بوده است. هر چند که همانند سال های قبل تحول چشمگیری در آن صورت پذیرفته است. به جز ۱۳۷۸ که جهش ناگهانی در حجم سرمایه گذاری خارجی در کشور صورت پذیرفته است، سال های مورد بررسی از همان روند آهسته رشد سرمایه گذاری خارجی برخوردار بوده اند. در سال ۱۳۷۸ به دلیل سرمایه گذاری یک میلیارد دلاری کشور کانادا در ذخایر معدنی تفتان حجم سرمایه گذاری خارجی به یکباره رشد قابل توجهی یافته است و به استثنای دیگر سال ها تغییر محسوسی را نشان نمی دهد. براساس آماري که در سایت سازمان سرمایه گذاری کمک های فنی ایران موجود است سرمایه گذاری خارجی در سال ۱۳۸۲ به ۱٫۳ میلیارد دلار رسید که این سطح نسبت به سال ۱۳۸۰ رشد بالایی داشته است. در سال های بعد هم روند رو به رشدی داشته به طوریکه در سال ۱۳۸۵ به ۱۰ میلیارد دلار رسیده است، که دلیل عمده این افزایش را می توان فضای سیاسی، اقتصادی مناسب، اصلاح قوانین مربوط و بهبود متغیرهای موثر بر سرمایه گذاری خارجی باشد و در سال های بعد هم به دلیل تحریم ها از رشد این عامل کاسته شده ولی روندها در حال افزایش است (مهدوی و مهدوی، ۱۳۹۰).

فرضیات مدل:

- متغیرهای کلان اقتصادی مانند GDP, Ex, P بر جذب سرمایه گذاری خارجی موثر هستند.
- میزان سرمایه گذاری خارجی هم، بر متغیرهای کلان اقتصادی اثر گذار است.

روش شناسی:

هدف اصلی این تحقیق بررسی تاثیر متغیرهای کلان اقتصادی بر جذب سرمایه های خارجی و بیان رابطه ی علی بین متغیرهای کلان و سرمایه گذاری خارجی است. اطلاعات مورد نیاز، از بانک مرکزی و بانک جهانی طی دوره ۱۳۵۹-۱۳۸۷ گردآوری و از بسته نرم افزاری Eviews7 برای تجزیه و تحلیل مدل استفاده شده است. تابع سرمایه گذاری در نظر گرفته شده به صورت زیر است:

$$FDI = F(GDP, EX, P)$$

FDI: سرمایه گذاری خارجی

GDP: تولید ناخالص داخلی

EX: صادرات

P: نرخ تورم

با توجه به جدول شماره ۱، از بین حالت های مختلف براساس ضرایب معنی داری، ضریب همبستگی، آزمون L و مطابقت علامت ها با واقعیت از بین حالت های مختلف، مدل نیمه لگاریتمی انتخاب گردید:

جدول (۱): بررسی حالت های مختلف

LOG-LOG	LOG-lin	Lin-LOG	Lin-lin	
٪۶۲	٪۶۷	٪۵۵	٪۵۹	
				علامت ها
+	+	+	+	GDP
+	+	+	+	EX
-	-	-	-	P
				سطح معنی

معنی دار	معنی دار	معنی دار	غیر معنی دار	داری
غیر معنی دار	معنی دار	غیر معنی دار	معنی دار	GDP
غیر معنی دار	معنی دار	معنی دار	غیر معنی دار	EX
				P

$$\text{LOG (FDI)} = \alpha_0 + \alpha_1 \text{GDP} + \alpha_2 \text{EX} + \alpha_3 \text{P}$$

تجزیه و تحلیل داده ها:

تمام متغیرها از منظر ایستایی مورد آزمون قرار گرفته اند، نتایج جدول شماره ۲ نشان می دهد که همه متغیرها به غیر از LOG(GDP) با یک مرتبه تفاضل گیری ایستا می گردند:

جدول (۲): نتایج حاصل از بررسی پایایی متغیرها

نتایج	٪۱۰	٪۵	٪۱	آماره دیکی فولر	متغیر
I(1)	-۲,۶۳	-۲,۹۷	-۳,۶۹	-۵,۵۸	FDI
I(1)	-۲,۶۳	-۲,۹۸	-۳,۶۹	-۳,۶۵	GDP
I(1)	-۲,۶۲	-۲,۹۷	-۲,۶۹	-۵,۲۱	EX
I(1)	-۲,۶۳	-۲,۹۸	-۳,۷۱	-۴,۹۵	P
I(1)	-۲,۶۷	-۳,۰۶	-۳,۹۲	-۶,۵۹۸	LOG(FDI)
I(2)	-۲,۶۴	-۳,۰۱	-۳,۷۸	-۸,۸۷	LOG(GDP)
I(1)	-۲,۶۳	-۲,۹۸	-۳,۶۹	-۶,۳۴	LOG(EX)
I(1)	-۲,۶۳	-۲,۹۸	-۳,۷۱	-۴,۷۴	LOG(P)

با توجه به نا ایستا بودن متغیرها و جلوگیری از رگرسیون کاذب نیاز به بررسی هم انباشتگی مدل داریم و با این بررسی می توان از ساختگی نبودن آن اطمینان حاصل کرد. نتایج به دست آمده از آزمون های انگل گرنجر، دوربین واتسون (CRDW) نشان می دهد که باقیمانده دارای ریشه واحد نمی باشد، یعنی رگرسیون دیگر ساختگی نخواهد بود و هیچگونه اطلاعات بلندمدتی را از دست نمی دهیم.

نتایج حاصل از مدل سرمایه گذاری خارجی به صورت زیر ارائه شده است:

جدول شماره (۳): نتایج برآورد مدل

متغیر	ضرایب	آماره t	Prob
GDP	9.76E-12	۱,۵۹	۰,۱۳۴۷
EX	۰,۱۳۱	۱,۷۰	۰,۱۱۲۸
P	-۰,۱۲	-۲,۸۲	۰,۰۱۴۳
AR(1)	۰,۰۰۲۵	۰,۰۰۸	۰,۹۹۳۴
$R^{-2} = 0.62$		$۲,۰۷۷DW = R^2 = 0.71$	

همانطور که مشاهده می شود تمام متغیرهای بکار گرفته شده در مدل معنی دار و دارای علامت مورد انتظار می باشند. میزان R^2 بدست آمده نشان می دهد که ۶۷ درصد تغییرات متغیر سرمایه گذاری خارجی توسط متغیرهای تولید ناخالص داخلی، صادرات و نرخ تورم توضیح داده شده است. به منظور اطمینان از نتایج حاصل از مدل برآوردی، آزمون های اقتصادی مورد نیاز انجام گرفته است.

ابتدا به بررسی هم خطی مدل پرداخته می شود. حداکثر ضریب همبستگی در مدل مذکور ۰,۶۶ است، در نتیجه مشکل هم خطی شدید وجود نخواهد داشت.

جدول (۴): بررسی وضعیت همخطی متغیرها

	LNFDI	GDP	EX	P
LNFDI	۱	۰,۶۶۴۳	۰,۶۰۵۵	-۰,۵۲۸۳
GDP	۰,۶۶۴۳	۱	۰,۵۷۲۳	-۰,۲۳۳۳
EX	۰,۶۰۵۶	۰,۵۷۲۳	۱	-۰,۱۲۴۱
P	-۰,۵۲۸۳	-۰,۲۳۳۳	-۰,۱۲۴۱	۱

به منظور اطمینان از عدم وجود خود همبستگی از آزمون دورین واتسون، آزمون بروج گادفری⁶، آزمون تسلسل، آزمون استقلال χ^2 استفاده شده است. براساس آزمون های انجام شده مدل سرمایه گذاری اولیه دچار خود همبستگی مثبت شده و در مدل ارائه شده در قسمت قبل، مشکل خودهمبستگی برطرف شده است.

بحث و نتیجه گیری:

هدف این مطالعه بررسی تاثیر سرمایه گذاری خارجی بر متغیرهای کلان اقتصادی از جمله تولید ناخالص داخلی، صادرات و تورم است. همانطور که بیان شد مدل انتخاب شده، مدل نیمه لگاریتمی بوده و نتایج حاصل از برآورد مدل مذکور نشان می دهد که:

تولید ناخالص داخلی به عنوان اندازه بازار اثر مثبت و معنی دار بر سرمایه گذاری خارجی دارد. بزرگ بودن بازار سبب می شود که به منابع دسترسی کافی داشته باشیم و هزینه های تولید کاهش یابد، در نتیجه شرایط بهتری برای سرمایه گذاری فراهم می شود.

عامل دیگری که بر سرمایه گذاری خارجی اثر می گذارد، نرخ تورم است. افزایش نرخ تورم سبب می شود که در کشور میزبان بی ثباتی و عدم اطمینانی بوجود آید و جذابیت و تمایل کمتری برای سرمایه گذاران خارجی برای سرمایه گذاری در آن کشور را سبب شود.

صادرات تاثیر مثبت و معنی دار بر تولید ناخالص داخلی دارد. با افزایش صادرات به طور غیر مستقیم تولید ناخالص داخلی افزایش می یابد، هر چه تولید ناخالص در کشور میزبان بیشتر باشد سرمایه گذاران احساس اطمینان و امنیت بیشتری برای سرمایه گذاری در آن کشور خواهند داشت.

منابع:

اسدی، مرتضی، (۱۳۸۳)، سرمایه گذاری مستقیم خارجی در ایران و عوامل موثر بر آن، سازمان امور اقتصادی و دارایی استان تهران واحد مطالعات اقتصادی.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی (شاخص تورم).

⁶ The breusch-Godfrey test

داوودی، پرویز، شاهرادی، اکبر (۱۳۸۳)، "بازشناسی عوامل موثر بر جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی در اقتصادی در اقتصاد ایران و ۴۶ کشور جهان در چهارچوب یک الگوی تلفیقی"، فصلنامه ی پژوهش های اقتصادی ایران، شماره ی ۲۰، صص ۸۱-۱۱۳.

زیبایی، حسن، "الگوی برای پیش بینی سرمایه گذاری بخش های اقتصادی ایران"، مجله برنامه و بودجه، شماره ۸۷، کازرونی، علیرضا، طاهری، حسن، (۱۳۸۹)، "رابطه علی بین سرمایه گذاری مستقیم خارجی، صادرات و تولید ناخالص داخلی (مطالعه موردی کشورهای منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا)"

http://professor.iaut.ac.ir/User_Interface/Articles/taheri_A_Detail.aspx

فرزین، محمد رضا، اشرفی، یکتا وفهیمی فر، فاطمه، (۱۳۹۱)، "بررسی اثر سرمایه گذاری مستقیم خارجی بر رشد اقتصادی: تلفیق روشهای سیستم دینامیک و اقتصاد سنجی"، فصلنامه پژوهش ها و سیاست های اقتصادی، شماره ۶۱، بهار ۱۳۹۱، صفحات ۲۹-۶۲.

مهدوی، ابوالقاسم، (۱۳۸۳)، "تحلیلی بر نقش سرمایه گذاری خارجی بر رشد اقتصادی"، مجله تحقیقات اقتصادی، شماره ۶۶، صص ۱۸۱-۲۰۸.

مهدوی، رحمان، مهدوی، روح الله، (۱۳۹۰)، "تاثیر گذاری سرمایه گذاری مستقیم خارجی و توسعه بازار مالی بر رشد اقتصادی ایران"، فصلنامه اقتصاد و تجارت نوین، شماره ۱۴، صفحات ۱۲۹-۱۴۷.

مهدوی، روح الله، جهانگرد، اسفندیار و محمود، ختائی، (۱۳۸۹)، "تاثیر توسعه ی برنامه ریزی مالی در تاثیر گذاری سرمایه گذاری مستقیم خارجی بر رشد اقتصادی کشورهای میزبان با استفاده از روش داده های تابلویی"، فصلنامه تحقیقات مدل سازی اقتصادی.

هادی زنوز، بهروز و پروانه کمالی دهکردی (۱۳۸۸)، "اثر FDI بر رشد اقتصادی کشورهای میزبان منتخب"، فصلنامه پژوهش های اقتصادی ایران، شماره ۳۹، صفحه ۱۱۳-۱۳۶.

Chowdhury, A Mavrotas, G (2003), "FDI and Growth, paper presented at the UNU/WIDER Conference on Sharing Global Prosperity", September 2003, Helsinki, Finland.

Hansen, Henrik Rand, John (2004), "On the Causal Link Between FDI and Growth in Developing Countries", Institute of Economics University of Copenhagen, vol. 20 , pp.4-30.

Hisao, Frank S.T Hisao , Mei-Chu W (2006), FDI, "Exports and GDP in East and Southeast Asia-Panel Data versus Time Series Causality Analysis", Journal of Asia Economic, vol. 17, pp. 1088-1106.

Pop-Silaghi, Monica Ioana (2006), "Testing Trade-led-Growth Hypothesis for Romania, Munich personal RePEc Archive, No.1321, available in cite: [www.mpra.uibk.ac.at](http://www.mpra.uibk.ac.at/document/1321)

<http://data.worldbank.org/topic/financial-sector>.